

דו"ח הקרן הלאומית למדע לשנת תש"ס

נתונים מדו"ח הקרן: בארבע השנים האחרונות עלתה הקצבת ות"ת לקרן מ-24 מיליון דולר בתשנ"ז ל-36.6 מיליון דולר בתש"ס. הקרן פועלת בתש"ס בתקציב שנתי של 37.62 מיליון דולר.

הגידול בתקציב הקרן נוצל להגדלת אחוז הבקשות שזכו למימון ולהגדלת סכומי המענק. בשנים תשנ"ז-תשנ"ז זכו במימון כ-25% מהפונים לעומת כ-35% בשנים תשנ"ט-תש"ס.

בשלוש השנים האחרונות נוספו שני אפיקי פעילות חדשים: סדנאות בין-לאומיות ומימון לטווח ארוך של פרויקטים (השתתפות ישראל בבניית הגלאי אטלס ב-CERN ובמחקר).

לקרן "ביכורה" הוקצבו \$150,000.

בתש"ס הוקצבו למימון מענקים חדשים 15.26 מיליון דולר. אושרו שלושה מוקדי מחקר חדשים בתחומי המדעים המדויקים והטכנולוגיה בתקציב שנתי כולל של \$650,000. אושרו 27 מענקים לרכישת ציוד בסיסי באוניברסיטאות בעלות של 2.18 מיליון דולר ו-86 מענקים לרכישת ציוד ייעודי בעלות של 1.71 מיליון דולר.

תכנית המסגרת האירופית למחקר ופיתוח

תוצאות התמיכה במחקרים של התכנית החמישית היו טובות במיוחד. התרומה הישראלית לשנה הראשונה הייתה 34 מיליון דולר, אבל ישראל קיבלה ביוני 1999 47 מיליון דולר למחקר (כ-42 מיליון דולר חוזים) ועוד 2-3 מיליון באוקטובר.

ישראל חברה מלאה בכל תכניות FP5 (חוץ מתכניות האנרגיה האטומית EURATOM) ובכל הוועדות, אף שאינה מיוצגת ברמה המדינית בגופים מעצבי המדיניות הכלל-אירופיים. מדענים ישראלים רבים משמשים גם בצוותי ועדות המומחים.

מתוך 640 הצעות של חוקרים ישראלים שהוגשו בשנה הראשונה לתכנית FP5 היו 365 הצעות מן האוניברסיטאות, 184 היו מן התעשייה ו-90 מבתי חולים ומוסדות מחקר לא-אקדמיים. כ-28% מהצעות האוניברסיטאות ו-24% מהצעות התעשייה ואחרות אושרו לקבלת מימון.

יש לציין כי משרד האוצר מממן 50% מהסכום ששולם לתכנית, הקהילה האקדמית באמצעות ות"ת 25%, משרד התעשייה והמסחר 20% ומשרד המדע 5%. לעומת 8.5 מיליון שתרמה במישרין ות"ת חזרו למעשה 21 מיליון דולר למחקרים חדשים לאוניברסיטאות בישראל.

השתתפות של ישראל ב-EP5 זוכה לעידוד ולתיאום בעזרת ועדת ההיגוי הממונה מטעם הממשלה בראשות ד"ר ארנה ברי - המדענית הראשית במשרד המדע, ומכהן בה גם פרופ' פאול זינגר המייצג את ות"ת והאקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.

באוגוסט 1996 נקטה ישראל צעד חשוב בהצטרפותה ל-FP4, תכנית המסגרת האירופית הרביעית למחקר ופיתוח. סכום ההשתתפות שנדרש מישראל היה כ-100 מיליון דולר, סכום קטן יחסית לתקציב הכולל של התכנית לשנים 1995-1998 שהוא 14.5 מיליארד דולר. מועד ההצטרפות היה שנה וחצי אחרי פתיחת התכנית, ומשום כך החמיצה ישראל את התקופה שבה התגבשו רוב המחקרים המשותפים. החוקרים הישראליים ניסו למלא את החסר והגישו כ-900 הצעות מחקר. 369 הצעות זכו למימון, שיעור הצלחה הגבוה מן הממוצע האירופי. כך קיבלה ישראל בחזרה 54 מיליון דולר מסך ה-100 מיליון שהשקיעה בתכנית. עם זה צברה ניסיון רב ערך, הרחיבה את הקשרים והתחילה להתכונן לקראת התחרות של FP5, התכנית החמישית שתקציבה 15 מיליארד דולר לשנים 1999-2002. מלבד התועלת המדעית-הטכנולוגית הצפויה מן הפרויקטים של FP5 יש כוונה להשיג הישגים בתחומי הכלכלה והחברה. את רוב ההצעות צריכים להגיש שותפים מן התעשייה ומן האקדמיה משלוש מדינות לפחות. אלה ארבעת התחומים העיקריים: איכות חיים ומשאבים; חברת מידע דיגיטלית; גידול בר-קיימא; אנרגיה, סביבה ופיתוח בר-קיימא.

שלושה סוגים של "תכניות רוחב" עונים לצרכים חברתיים: התפקיד הבין-לאומי של האיחוד האירופי במחקר; עידוד חידושים ויזמות בתעשייה זעירה ובינונית; קידום הפוטנציאל המחקרי האנושי.